

УДК 347

Kravchenko N.S.

**FEATURES OF ACTIVITY OF THE CIVIL PLAINTIFF,
HIS REPRESENTATIVE IN THE CRIMINAL
PROCEEDINGS OF PROVING A CIVIL CLAIM**

Н.С. Кравченко

*ад'юнкт кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ*

**ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ЦИВІЛЬНОГО
ПОЗИВАЧА, ЙОГО ПРЕДСТАВНИКА
В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ
ЩОДО ДОКАЗУВАННЯ ЦИВІЛЬНОГО ПОЗОВУ**

Постановка проблеми. Відшкодування заподіяної кримінальним правопорушенням шкоди слід вважати одним із найважливіших завдань кримінального провадження, проте ст.2 Кримінального процесуального кодексу України 2012 р. (далі – КПК України) прямо не вказує на таке завдання, а лише називає завданням охорону прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження. Забезпечення відшкодування шкоди передбачено в числі основних принципів захисту прав і законних інтересів потерпілих Концепцією забезпечення захисту законних прав та інтересів осіб, які потерпіли від злочинів, закріпленою Указом Президента України від 28 грудня 2004 року № 1560/2004 [1]. На сьогодні, відшкодування (компенсація) заподіяної кримінальним правопорушенням шкоди, насамперед, реалізується через механізми цивільного позову у кримінальному провадженні.

У кримінальному процесуальному законі завжди приділялась особлива увага органам та особам, які здійснюють встановлення обставин досліджуваної події. Традиційно в науці кримінального процесу такі учасники кримінального процесуального доказування йменуються суб'єктами доказування. Водночас серед вчених відсутня єдність щодо поняття суб'єктів доказування цивільного позову у кримінальному провадженні, їх класифікації, обсягу повноважень і т.п. Відтак, актуальним є розгляд діяльності цивільного позивача, його представника щодо доказування цивільного позову у кримінальному провадженні,

а також забезпечення і гарантування їх прав та законних інтересів, що має бути пріоритетним напрямком діяльності органів і осіб, які здійснюють досудове розслідування у кримінальному провадженні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематику цивільного позову в кримінальному процесі, а також цивільного позивача як учасника кримінального провадження досліджували М.І. Гошовський, С.В. Давиденко, Я.О. Клименко, О.В. Крикунов, О.П. Кучинська, Л.Л. Нескороджена, В.Т. Нор, С.В. Слінько, З.Д. Смітєнко та ін. [2-9]. Роботи вищевказаних науковців безумовно мають важливе значення в удосконаленні правового регулювання захисту прав та законних інтересів позивачів та відповідачів. Однак багато є питань, які охоплює ця проблема, що дослідженні недостатньо повно, в тому числі питання діяльності цивільного позивача, його представника щодо доказування цивільного позову у кримінальному провадженні, а це негативно впливає на практику застосування чинного кримінального процесуального законодавства.

Метою статті є визначення сутності діяльності цивільного позивача, його представника у доказуванні цивільного позову в кримінальному провадженні.

Основні результати дослідження. За своїм змістом процесуальний статус цивільного позивача близький до процесуального статусу потерпілого, однак при цьому вони не тотожні. У випадках, коли особа, не будучи потерпілим у кримінальному провадженні, виступає тільки в ролі цивільного позивача, то вона має більш вузьке коло прав.

Забезпечення прав і законних інтересів цивільного позивача нерозривно пов'язане з удосконаленням процесуального статусу потерпілого у кримінальному провадженні, а також з вивченням питань, що стосуються участі потерпілого у процесі.

Як встановлено чинним КПК України, цивільним позивачем у кримінальному провадженні є громадянин – фізична особа, якій кримінальним правопорушенням або іншим суспільно небезпечним діянням завдано майнової та (або) моральної шкоди, а також юридична особа, якій кримінальним правопорушенням або іншим суспільно небезпечним діянням завдано майнової шкоди, та яка в порядку, встановленому КПК України, пред'явила цивільний позов [10, с.202].

Ми вважаємо, що поняття цивільного позивача, закріплене в кримінальному процесуальному законі, є неточним. Оскільки, законодавець в КПК України поняття «злочин» замінив на поняття «кримінальне правопорушення», при цьому, як закріплено в ч.1 ст.11 Кримінального кодексу України, злочином є передбачене цим Кодексом суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом злочину [11], однак, у КПК України відсутнє визначення поняття «суспільно небезпечне діяння», яке часто зустрічається в тексті Кодексу поряд з поняттям «кримінальне правопорушення». В такому випадку ці два поняття, на нашу думку, є тотожними і створюють тавтологію, що ускладнює правильне застосування кримінального процесуально-

го закону в частині визначення питання, хто є цивільним позивачем у кримінальному провадженні.

Відомо, що за КПК України особа набуває статусу цивільного позивача в кримінальному провадженні з моменту подання позовної заяви до органу досудового розслідування або суду. Винесення про це процесуального рішення слідчим або судом закон не передбачає. Вважаємо, що такі права та обов'язки повинні виникати не з моменту подання позовної заяви, а з моменту доведення, під час досудового розслідування або судового розгляду, факту заподіяння фізичній або юридичній особі шкоди кримінальним правопорушенням. Крім того, на нашу думку, необхідно ч.2 ст.61 КПК України доповнити положенням, що про визнання особи цивільним позивачем чи про відмову в цьому слідчий, прокурор виносить постанову, а суд – ухвалу, як це було зазначено в Кримінальному-процесуальному кодексі України 1960 року (далі – КПК України 1960 р.).

У випадку пред'явлення цивільного позову потерпілим, він поєднує обидва процесуальні статуси і використовує права як цивільного позивача, так і потерпілого.

Підкреслимо, що предметом діяльності цивільного позивача і його представника є позов, і вони відносяться до суб'єктів саме кримінальної процесуальної, а не цивільної процесуальної діяльності. Зазначені особи виступають на позиції сторони обвинувачення. Для того щоб вони мали змогу в повному обсязі реалізувати право на захист своїх прав та законних інтересів у кримінальному провадженні, цивільний позивач та його представник повинні мати певний правовий статус. Проте серед науковців щодо змісту правового статусу учасників кримінального процесу немає єдиної точки зору. Наприклад, М.Є. Павлов, О.П. Рижаків, Л.В. Тихомирова та М.Ю.Тихомиров вважають, що правовий статус – це сукупність прав та обов'язків [12, с.75; 13, с.29-30; 14, с.344], а В.Г. Даєв визначає правовий статус учасників кримінальної процесуальної діяльності поняттям правосуб'єктності [15, с.45]. При цьому, Є.Г. Мартинчик, В.П. Радьков, В.Є. Юрченко стверджують, що правовий статус цивільного позивача та відповідача має структуру, яка включає в себе такі елементи: 1) підстави та порядок появи позивача та відповідача як учасників кримінального процесу; 2) правосуб'єктність; 3) права; 4) обов'язки; 5) гарантії прав; 6) поняття позивача та відповідача [16, с.148].

Як зауважує Л.Л. Нескороджена: «Правовий статус необхідно розглядати як сукупність п'яти елементів: правосуб'єктності (право- і дієздатності) учасника кримінального процесу, його прав, законних інтересів і обов'язків, юридичних гарантій здійснення прав і законних інтересів і виконання ним своїх обов'язків в процесі» [17, с.65-66].

На нашу думку, правовий статус цивільного позивача та його представника повинен мати таку структуру:

- правосуб'єктність (здатність цивільного позивача та його представника виступати учасником кримінального провадження);
- права та обов'язки;
- юридична відповідальність;

– гарантії забезпечення правового статусу цивільного позивача та його представника.

У ч.4 ст.61 КПК України встановлено, що цивільний позивач має права та обов'язки, передбачені цим Кодексом для потерпілого, в частині, що стосуються цивільного позову, а також має право підтримувати цивільний позов або відмовитись від нього до видалення суду в нарадчу кімнату для ухвалення судового рішення. Цивільний позивач повідомляється про прийняті процесуальні рішення в кримінальному провадженні, що стосуються цивільного позову, та отримує їх копії у випадках та порядку, встановлених цим Кодексом, для інформування та надіслання копій процесуальних рішень потерпілому.

Необхідно зазначити, що в ст.56 КПК України закріплено права потерпілого, проте, які із перерахованих у ній прав стосуються цивільного позову однозначно встановити досить складно. Тому, ми вважаємо доцільним виключити з ч.4 ст.61 КПК України положення про те, що цивільний позивач має права, передбачені цим Кодексом для потерпілого, в частині, що стосуються цивільного позову. Одночасно пропонуємо доповнити цю статтю нормою, у якій слід визначити процесуальні права саме цивільного позивача, оскільки не завжди цільний позивач є ще й потерпілим у кримінальному провадженні і навпаки.

На нашу думку, цивільний позивач має право: 1) бути повідомленим про свої права та обов'язки, передбачені цим Кодексом; 2) подавати докази слідчому, прокурору, слідчому судді, суду; 3) заявляти відводи та інші клопотання; 4) за наявності відповідних підстав – на забезпечення безпеки щодо себе, близьких родичів чи членів своєї сім'ї, майна та житла; 5) давати пояснення, показання щодо цивільного позову рідною чи іншою мовою, якою він вільно володіє, або відмовитися їх давати; безоплатно за рахунок держави користуватися послугами перекладача в разі, якщо він не володіє державною мовою чи мовою, якою ведеться кримінальне провадження; 6) ознайомлюватися з матеріалами кримінального провадження з моменту закінчення досудового розслідування; 7) брати участь у судовому розгляді кримінального провадження; 8) звертатись з клопотанням до слідчого та суд про вжиття заходів щодо забезпечення заявленого позову; 9) підтримувати цивільний позов або відмовитися від нього до видалення суду в нарадчу кімнату для ухвалення судового рішення; 10) заявляти відводи; 11) оскаржувати рішення, дії чи бездіяльність слідчого, прокурора, слідчого судді, суду в порядку, передбаченому цим Кодексом, а також подавати скарги на вирок або ухвалу суду в частині, що стосується цивільного позову; 12) мати представника та в будь-який момент кримінального провадження відмовитися від його послуг; 13) застосовувати з додержанням вимог цього Кодексу технічні засоби при проведенні процесуальних дій, в яких він бере участь. Слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд вправі заборонити цивільному позивачеві застосовувати технічні засоби при проведенні окремої процесуальної дії чи на певній стадії кримінального провадження з метою нерозголошення даних, які містять таємницю, що охороняється законом чи стосується інтимних сторін життя людини, про що виноситься (постановляється) вмотивована постанова (ухвала); 14) одержувати копії процесуальних

документів та письмові повідомлення у випадках, передбачених цим Кодексом; 15) користуватися іншими правами, передбаченими цим Кодексом.

Цивільний позивач зобов'язаний за вимогою слідчого, прокурора, слідчого судді та суду надавати документи, які він має у своєму розпорядженні, пов'язані з заявленим позовом.

Права цивільного позивача взаємопов'язані і взаємообумовлені. Вони можуть бути поділені на такі групи: 1) права, які він має під час досудового розслідування щодо заявленого ним цивільного позову; 2) права, які він має під час судового розгляду кримінального провадження. Права, якими наділяється цивільний позивач під час досудового розслідування і судового розгляду, можуть бути реалізовані лише на відповідних стадіях провадження і визначаються специфікою цих стадій.

В кримінальному процесуальному законі визначено, що в інтересах цивільного позивача вправі пред'явити цивільний позов його представник, яким може бути: а) особа, котра у кримінальному провадженні має право бути захисником (адвокат, відомості про якого внесені до Єдиного реєстру адвокатів України); б) керівник чи інша особа, уповноважена законом або установчими документами; працівник юридичної особи за довіреністю – у випадку, якщо цивільним позивачем є юридична особа, оскільки представник за законом користується правами цивільного позивача, інтереси якого він представляє.

Повноваження представника цивільного позивача підтверджуються:

– захисника – свідоцтвом про право на зайняття адвокатською діяльністю; ордером, договором із захисником або дорученням органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги;

– керівника юридичної особи чи іншої уповноваженої законом або установчими документами особи – копією установчих документів юридичної особи;

– працівника юридичної особи, яка є цивільним позивачем – довіреністю.

Представник цивільного позивача – фізичної особи, повноваження якого засвідчуються відповідними документами, може діяти як поряд з останнім, так і замість нього. Обсяг прав представника цивільного позивача є похідним від прав цивільного позивача. Він вправі здійснювати практично всі права особи, яку представляє, за винятком тих, які носять особистий характер – права давати пояснення, показання тощо, а також права на відмову від позову, укладення мирової угоди, якщо такі права спеціально не оговорені в уповноважуючих документах.

До законних представників, що мають право пред'явити цивільний позов на захист інтересів неповнолітніх осіб як цивільних позивачів та осіб, визнаних у встановленому законом порядку недієздатними чи обмежено дієздатними, відносяться: батьки (усиновителі), а в разі їх відсутності – опікуни, піклувальники, інші повнолітні близькі родичі (чоловік, дружина, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний брат, рідна сестра, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, усиновлений, а також особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом і мають взаємні права та

обов'язки, в тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі), а також представники органів опіки і піклування, установ і організацій, під опікою чи піклуванням яких перебуває неповнолітній, недієздатний чи обмежено дієздатний.

Про залучення законного представника для участі в кримінальному провадженні слідчий, прокурор виносить постанову, а слідчий суддя, суд – постановляє ухвалу, копія якої вручається законному представнику. У разі, якщо дії чи інтереси законного представника цивільного позивача суперечать інтересам особи, яку він представляє, за рішенням слідчого, прокурора, слідчого судді, суду такий законний представник замінюється іншим з числа перерахованих осіб.

В кримінальному провадженні діяльність цивільного позивача, його представника пов'язана саме з доказуванням заявленого цивільного позову.

Як стверджують Ю.М. Грошевий, С.М. Стахівський: «...доказування у кримінальному провадженні пов'язане, насамперед, із збиранням, перевіркою та оцінкою доказів...» [18, с.12]. Ця діяльність направлена на досягнення кінцевої мети доказування – встановлення фактичних обставин кримінального провадження, перелічених у ч. 1 ст. 91 КПК України.

Звернемо увагу на те, що С.А. Крушинським запропоновано визначення поняття кримінального процесуального доказування [19, с.7]. Він пропонує розуміти під кримінально-процесуальним доказуванням «регламентовану кримінальним процесуальним законом практично-розумову діяльність слідчого, прокурора, слідчого судді, суду та інших учасників процесу із збирання, перевірки й оцінки доказів та їх процесуальних джерел, що здійснюється з метою прийняття законних і обґрунтованих процесуальних рішень та встановлення істини у кримінальному провадженні».

Отже, діяльність цивільного позивача, його представника щодо доказування цивільного позову у кримінальному провадженні полягає у:

- участі в доказуванні підстав та розміру цивільного позову за допомогою подання органу, що веде провадження, відповідних доказів;
- прийнятті участі у слідчих (розшукових) діях, пов'язаних із встановленням характеру та розміру заподіяної шкоди;
- участі у безпосередній перевірці відповідних доказів, оскільки цивільний позивач (його представник) зацікавлений у відшкодуванні (компенсації) завданої йому кримінальним правопорушенням шкоди, що стимулює зазначених учасників кримінального провадження брати активну участь у доказуванні підстав та розміру пред'явленого цивільного позову.

Вважаємо, що саме від активності цивільного позивача, його представника у доказуванні цивільного позову залежатимуть результати його розгляду у кримінальному провадженні, тобто суд може ухвалити одне з таких рішень: повне або часткове задоволення позову, відмова у його задоволенні чи залишення позову без розгляду.

Крім того, на нашу думку, тягар доказування завданої кримінальним правопорушенням моральної шкоди та заявленого у цивільному позові розміру її компенсації покладається саме на цивільного позивача (потерпілого, їх

представників, законних представників) на підставі особистого характеру цього виду шкоди та його оцінки самим цивільним позивачем (потерпілим) щодо наявності втрат немайнового характеру внаслідок моральних чи фізичних страждань або інших негативних явищ заподіяних кримінальним правопорушенням чи іншим суспільно небезпечним діянням.

Необхідно зазначити, що порівняно з КПК 1960 р. автори КПК 2012 р., на наш погляд, безпідставно звузили права позивача (його представника) на ознайомлення з матеріалами кримінального провадження в повному обсязі, надавши йому їх лише в тій частині, що стосується цивільного позову.

Заявлений у кримінальному провадженні цивільний позов має бути забезпечений. Незалежно від реалізації цивільним позивачем (його представником) права просити слідчого про вжиття заходів щодо забезпечення цивільного позову, здійснення таких заходів є обов'язком органів досудового розслідування. Закон вимагає вживати заходи не лише щодо забезпечення заявленого цивільного позову, але й можливого в майбутньому, захищаючи цим самим інтереси потенційного цивільного позивача. Це правило є важливою складовою єдиного комплексу умов і заходів забезпечення майнових та інших прав громадянина, порушених кримінальним правопорушенням.

Реалізуючі свої процесуальні права, цивільний позивач (його представник) впливає на слідчого, активізує його діяльність щодо забезпечення цивільного позову шляхом, наприклад, оскарження дій слідчого прокурору, якщо слідчий ігнорує його прохання стосовно накладення арешту на майно.

Належне забезпечення процесуальних прав цивільного позивача (його представника) безпосередньо пов'язано із забезпеченням цивільного позову, який виявляє інтереси цього учасника кримінального провадження.

На нашу думку, спосіб відшкодування шкоди як майнової, так і моральної, слугує однією з необхідних гарантій, спрямованих на якнайшвидше та найповніше відновлення порушених злочином прав постраждалих. Права цивільного позивача (його представника) за чинним кримінальним процесуальним законом в кримінальному провадженні обмежені в частині цивільного позову. Однак необхідно проаналізувати можливість надання цивільному позивачу (його представнику) права ознайомлюватися з усіма матеріалами кримінального провадження, щоб мати повну інформацію щодо підозрюваного (підозрюваних), який (які) завдав (завдали) йому матеріальну та/або моральну шкоду шляхом вчинення кримінального правопорушення, та ґрунтовніше підготуватися здійснювати доказування заявленого ним цивільного позову [20, с.287].

Висновки. Таким чином, ми прийшли до таких висновків, що сутність діяльності цивільного позивача, його представника в кримінальному провадженні щодо доказування цивільного позову полягає в обсязі наданих йому прав на стадіях: досудового розслідування та судового розгляду кримінального провадження. Ми пропонуємо внести зміни до КПК України, а саме: в ч.4 ст.61 цього Кодексу визначити права цивільного позивача.

Забезпечення прав і законних інтересів цивільного позивача (його представника) у кримінальному провадженні – це складна і багатоаспектна про-

блема, що на законодавчому рівні повинна вирішуватися шляхом удосконалення процесуального становища цивільного позивача (його представника), вироблення досконалих механізмів пред'явлення і підтримання цивільного позову у кримінальному провадженні протягом досудового розслідування.

На рівні правозастосовної практики забезпечення прав осіб, яким кримінальним правопорушенням заподіяно шкоду, а також доказування цивільного позову у кримінальному провадженні повинно рівною мірою залежати як від їхньої особистої активності (а саме: - участі в доказуванні підстав та розміру цивільного позову за допомогою подання органу, що веде провадження, відповідних доказів; - взяти участь у слідчих (розшукових) діях, пов'язаних із встановленням характеру та розміру заподіяної шкоди; - участі у безпосередній перевірці відповідних доказів, оскільки цивільний позивач (його представник) зацікавлений у відшкодуванні (компенсації) завданої йому кримінальним правопорушенням шкоди), так і від діяльності уповноважених суб'єктів кримінального провадження – слідчого, прокурора і суду щодо забезпечення цивільного позову та його належного вирішення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про Концепцію забезпечення захисту законних прав та інтересів осіб, які потерпіли від злочинів: Указ Президента України від 28.12.2004 р. // Офіційний вісник України. – 2004. – № 52. – Ст. 3435.

2. *Гошовський М.Л., Кучинська О.П.* Потерпілий у кримінальному процесі України. – К.: Юрінком Інтер, 1998. – 192 с.

3. *Давиденко С.В.* Потерпілий як суб'єкт кримінально-процесуального доказування: [монографія]. – Х.: Фінн, 2008. – 296 с.

4. *Клименко Я.О.* Цивільний позов як одна із форм забезпечення слідчим відшкодування шкоди, завданої злочинцем: дис. ... канд. юрид. наук (12.00.09) // НАВС У. – Київ: 2003 р.– 200с.

5. *Крикунов О.В.* Цивільний позов про компенсацію моральної шкоди в кримінальному процесі України: автореф.дис. ...канд. юрид. наук. (12.00.09) // НАВСУ. – К.: Рад. шк., 2002. – 18 с.

6. *Кучинская О.П.* Некоторые особенности участия потерпевших в уголовном производстве по новому Уголовному процессуальному кодексу Украины / О.П. Кучинская // Правовая наука. – 2012. – № 11(14). – С. 4–6.

7. *Федорчук Н.Б., Нор В.Т.* Захист прав потерпілих від злочину в англо-американській правовій системі та кримінальному судочинстві України: [монографія] / Н.Б. Федорчук, В.Т. Нор. – К.: Правова єдність, 2009. – 192 с.

8. *Слінько С.В.* Проблеми механізму реалізації цивільного позову у кримінальному процесі // Національний університет внутрішніх справ Вісник Національного університету внутрішніх справ. Вип. 25. – Х.: Нац. ун-т внутр. справ, 2004. – С. 100-105.

9. *Сміттенко З., Клименко Я.* Обов'язок слідчого по своєчасному забезпеченню цивільного позову в кримінальному процесі // Право України. – 2002. – № 4. – С. 56-60.

10. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. Т. 1 / О.М. Бандурка, Є.М. Блажівський, Є.П. Бурдоль та ін.; за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, А.В. Портнова. – Х.: Право, 2012. – 768 с.

11. Кримінальний кодекс України: прийнятий Верховною Радою України 05.04.2001 р. № 2341-III: текст зі змін станом на 12 серпня 2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://zakon.rada.gov.ua/go/laws/show/2341-14/paran313n313>

12. Павлов Н.Е. Субъекты уголовного процесса: [учебное пособие для юр. вузов]. – М. : Новый юрист, 1997. – 144 с.

13. Рыжаков А.П. Возмещение вреда, причиненного преступлением. – М. : Изд-во ПРИОР, 1999.–96 с.

14. Тихомирова Л.В., Тихомиров М.Ю. Юридическая энциклопедия / Под ред. М.Ю. Тихомирова. – М. : 1999.– 526 с.

15. Давев В.Г. Современные проблемы гражданского иска в уголовном процессе. – Ленинград, 1972. – 71 с.

16. Мартыничук Е.Г., Радьков В.П., Юрченко В.Е. Охрана прав и законных интересов личности в уголовном судопроизводстве. – Кишинев : Штиинца, 1982 –188 с.

17. Нескороджена Л.Л. Забезпечення процесуальних прав і законних інтересів позивача та відповідача у кримінальному судочинстві України : дис. ... к. ю. н. (12.00.09) // Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – К., 2002. – 226 с.

18. Крушинський С.А. Подання доказів у кримінальному судочинстві України [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / С.А. Крушинський; Львівський нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2015. – 20 с.

19. Грошевий Ю.М., Стахівський С.М. Докази і доказування у кримінальному процесі [Текст] / Ю.М. Грошевий, С.М. Стахівський. – Київ : Вид. Фурса С.Я., 2006. – 272 с.

20. Кравченко Н.С. Особливості доказування цивільного позову в кримінальному провадженні за участю цивільного позивача (його представника) / Н.С. Кравченко // матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 50-річчю кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ (23 січня 2015 року). – Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2015. – С. 285-287.

21. Repairing the Harm – National Center for Victims of Crime (A new vision for crime compensation in America) [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.victimsofcrime.org/docs/Comp%20Roundtable/Repairing%20the%20Harm%20FINAL.pdf?sfvrsn=0>

22. Declaration of Basic Principles of Justice for Victims of Crime and Abuse of Power // Human Rights. A Compilation of International Instruments. – United Nations. New York and Geneva, 2002. – P. 406 – 408.

23. Code de procédure pénale. – Paris: DALLOZ, 2006. – 2104 p.

24. Strafprozessordnung. – Beck-Texte im dtv, 2006. – 318 s.

25. Mercone M. Diritto processuale penale: XIII Edizione. – Gruppo Editoriale Esselibri –Simone, 2005. – 768 p.

Кравченко Н.С. Особливості діяльності цивільного позивача, його представника в кримінальному провадженні щодо доказування цивільного позову

У статті розглянуто правовий статус цивільного позивача, його представника (законного представника). Висвітлено проблеми забезпечення прав і законних інтересів цивільного позивача, його представника у кримінальному процесі України. Визначено сутність діяльності цивільного позивача, його представника щодо доказу-

вання цивільного позову у кримінальному провадженні. Досліджено механізми реалізації та забезпечення цивільного позову.

Ключові слова: цивільний позивач, представник цивільного позивача, законний представник цивільного позивача, правовий статус цивільного позивача, його представника, доказування цивільного позову.

Кравченко Н.С. Особенности деятельности гражданского истца, его представителя в уголовном производстве по доказыванию гражданского иска

В статье рассмотрен правовой статус гражданского истца, его представителя (законного представителя). Освещены проблемы обеспечения прав и законных интересов гражданского истца, его представителя в уголовном процессе Украины. Определена сущность деятельности гражданского истца, его представителя по доказыванию гражданского иска в уголовном производстве. Исследованы механизмы реализации и обеспечения гражданского иска.

Ключевые слова: гражданский истец, представитель гражданского истца, законный представитель гражданского истца, правовой статус гражданского истца, его представителя, доказывание гражданского иска.

Kravchenko N.S. Features of activity of the civil plaintiff, his representative in the criminal proceedings of proving a civil claim

The article deals with the legal status of civil plaintiff, its representative (legal representative). The author detected the problems of the rights and legitimate interests of the civil plaintiff, his representative in the criminal process of Ukraine. In the article reviewed the essence of the civil plaintiff, his representative of proving a civil claim in the criminal proceedings. The mechanisms of implementation and secure the civil claim.

Keywords: civil plaintiff, civil party representative, the legal representative of the civil plaintiff, legal status of civil party and its representative, proving a civil claim.

Стаття надійшла до редакції 27.08.2015.